

КАК ИЗГЛЕЖДАТ РИСКОВЕТЕ ЗА КАЧЕСТВОТО НА ОДИТА?

ICAEW Insights

Рисковете за управление на качеството са както разнообразни по своята природа, така и представляващи предизвикателство да бъдат проследявани. Как одиторите следва да подхождат към тях и, което е по-важно, да ги смекчават?

Като етикет „рискове, свързани с управлението на качеството при одита“ звучи доста ясно. Но ако се задълбочим малко, ще видим, че това далеч не е така. Както казва Matt Howells, съдружник и ръководител на националната техническа група по въпросите на изразяване на сигурност в Smith & Williamson: „За нас – а предполагам и за други, които са се отправили по пътя на Международен стандарт за управление на качеството 1 (МСУК 1) – колкото повече се вглеждаме в тази област, толкова повече рисковете, които сте смятали, че ще се впишат в ясни категории, се преливат един в друг.“

Nick Jeffrey, директор професионални стандарти в Baker Tilly International, застъпва подобно виждане: „Рискът за качеството при одитор, базиран в Лондонското сити, който работи с клиенти от финансовия сектор, ще бъде различен от този, който засяга по-малка практика в селските райони, работеща с клиенти от земеделието и агробизнеса.“

С други думи, рисковете за качеството обхващат целия спектър от дейности на одиторите и се променят в зависимост от вида на фирмата. За щастие, МСУК 1 предлага известни насоки в две части. Howells пояснява: „Първата посочва, че това са рискове, за които има разумна вероятност да възникнат, което осигурява известен обхват – елиминиране на неща, които *биха могли* да се случат, но са относително малко вероятни. След това, втората част обозначава риска за качеството като такъв, който пречи на одиторския екип да постигне една или повече от целите си във връзка с качеството.“

В този контекст Howells и Jeffrey се съгласяват, че рисковете за качеството произтичат както от външни източници извън прекия контрол на одиторската фирма, така и от вътрешни фактори, възникващи в самата фирма. Примерите включват:

Външни

- лоша фирмена култура: одитът просто не е ценен процес за клиента и не получава нужното внимание и грижа, което се отразява на качеството на данните, предавани на одиторската фирма;

- доминиращ собственик – ръководител: най-високопоставеният служител на фирмата – клиент е създавал лично всички одиторски процедури или диктува начина, по който те трябва да функционират, а финансовият персонал е обезкуражен да поставя под въпрос тази система;
- отсъстващо ключово лице за контакт: важен член на финансовия екип на фирмата – клиент, който е жизненоважен за одиторската ѝ работа, е в продължителен отпуск, а заместникът му се затруднява да поддържа стандарта на това лице;
- регулаторна среда: дъщерно дружество на фирмата – клиент работи в лошо регулирана юрисдикция, което се отразява на качеството на неговите финансови данни, изготвяни на местно ниво.

Вътрешни

- липса на опит: назначеният одитор не е работил в съответната специализирана сфера достатъчно дълго, за да разбере правилно задачата, която му е възложена;
- липса на обучение: като алтернатива, в набора от умения на назначения одитор съществува пропуск, който му пречи да изпълни задачата с увереност и точност;
- прекомерна натовареност: член на екипа работи по твърде много задачи едновременно и се затруднява да отдели достатъчно време и внимание на всяка от тях;
- неподходящи инструменти: избраният от фирмата софтуер или хардуер не е подходящ за естеството или мащаба на работата, която одиторският екип трябва да извърши.

Непреднамерени грешки

Един особено сложен източник на потенциален външен риск за качеството е одитът на група, който може да породява рискове на няколко нива. „Ако одитирам фирма, структурирана като група, и дъщерни предприятия по целия свят, всички тези дъщерни предприятия вероятно ще бъдат одитирани от местни професионални одитори,” обяснява Howells. „Така че мога да избира да разчитам на работата на тези местни одитори и да прегледам работните им документи, вместо да отида и да одитирам дъщерните предприятия сам.

„Клиентът ми не би искал непременно да свърши тази работа от съображения за ефективност – което е напълно разбираемо. Но когато разчитате на работата на други одитори, трябва да оцените тяхната компетентност.”

Howells отбелязва: „Това може да е доста лесен процес, ако клиентът е фирма от Великобритания с едно дъщерно предприятие в Обединеното кралство. Но във фирма, представляваща група, работеща с няколко дъщерни дружества, в множество юрисдикции, разлики в часовите пояси и езикови бариери, възникват всякакви усложнения, които могат да повлияят на качеството. Така, като одитор, отговорен за привеждането в рационален вид на тази сложна картина, трябва да разполагам с мерки, които да гарантират, че тези рискове са правилно адресирани.”

Оценяването на вътрешните рискове за качеството през призмата на уменията и опита се отнася с особена сила за начина, по който управляваме младшите одитори, отбелязва Jeffrey. „Прилагаме ли принципа на „четирите очи“ на правилните места, когато извършваме преглед на работата им? Разбират ли те стандартите, съгласно които се извършва докладването? И имаме ли въведени в действие правилните механизми за контрол на качеството, за да гарантираме, че непреднамерените грешки се идентифицират, преди съответната работа да бъде публикувана?”

Този подход е много традиционен – но има защо: „Той има дългогодишна история на ефективност“, казва Jeffrey.

Документална следа

И така, какви предупредителни знаци/индикатори обикновено показват на одиторския екип, че процедурите за управление на качеството не са на ниво?

„Има някои очевидни признаци – например резултатите от прегледа на досиетата ви или регулаторните констатации могат да показват конкретни проблеми, а може би дори получавате жалби“, допуска Howells. „Но бих казал, че основният предупредителен знак е далеч по-системен – и тук е налице пряка връзка с изискванията на МСУК 1.”

Howells обяснява: „Съгласно стандарта начинът, по който документирате вашата система за управление на качеството, е много важен, тъй като веднъж годишно висшестоящ служител – например главният изпълнителен директор или управляващият партньор – ще трябва да оцени дали тази система е подходяща за целта. И те не могат да направят това, ако не разполагат с писмени материали, които да им покажат как всъщност изглежда системата или как е функционирала тя през изминалата година.”

„Когато се придвижим по скалата към по-малките одиторски фирми, можем да забележим, че някои екипи са склонни да разчитат на колективната памет за това как функционира управлението на качеството: нещата се случват по определен начин, защото така са се случвали винаги, но нито една от съответните процедури не е документирана. Или може би е документирана, но документацията е разпръсната и неорганизирана. Нито

един от двата сценария не е достатъчно добър, съгласно МСУК 1,” предупреждава Howells.

Одиторските екипи трябва да предотвратяват външните и вътрешните рискове за качеството, преди те да създадат значителни проблеми, призовава Jeffrey: „Бъдете проактивни, а не реактивни. Опитайте се да определите къде са точките на натиск, за да можете да предвидите къде рисковете за качеството ще бъдат най-големи, а не просто да разчитате на предупреждения постфактум”.

Jeffrey добавя: „Ако сте установили някои проблеми в работа, която е била официално одобрена с подписи преди една година, вече е твърде късно – тези данни вече са публично достояние. Да, можем да извлечем някои поуки и да ги приложим към предстоящата работа и е важно да го направим. Но това не е единственият или достатъчен отговор.”